

“Evgheni Oneghin”, drama iubirii potrivite la timpul nepotrivit

PAGINA 5

De ce este coroana Soarelui atât de fierbinte?

Sonda Parker (NASA) a fost lansată pe 12 august 2018 și va aduna date timp de șapte ani. De mărimea unui automobil mediu, echipată cu un scut termic foarte gros, este până în prezent cel mai apropiat vehicul de Soare. Sonda Parker a trimis deja „o cantitate spectaculoasă de date” despre coroana extrem de fierbinte a astrului, scrie Mediafax. Cercetătorii care se ocupă de acest proiect au anunțat că au descoperit „o lume uimitor de haotică”. Primele informații sunt prezentate în patru studii publicate în revista Nature.

Cercetătorii încearcă să afle care este motivul pentru care coroana Soarelui este atât de fierbinte. Această parte din atmosfera sa este de 200 de ori mai caldă decât suprafața propriu-zisă a stelei. O parte dintre datele primite au oferit informații despre vânturile solare, un flux de particule ionizate eliberate de astru care se formează în straturile înalte ale atmosferei sale. Aceste vânturi se resimt pe Terra, unde furtunile solare pot perturba rețelele electrice sau provoca defectarea sateliților.

O altă descoperire uimitoare este legată de câmpul magnetic, care ar putea juca un rol în încălzirea coroanei solare. Acesta se inversează brusc la 180 de grade, pentru a reveni în aceeași poziție câteva secunde sau ore mai târziu. Semn al interesului crescut pentru această misiune, Parker este singurul vehicul spațial al NASA care poartă numele unui om de știință în viață, astrofizicianul Eugene Parker, în vârstă de 91 de ani. Acesta a fost primul care a dezvoltat teoria vânturilor solare supersonice, în 1958.

De vorbă cu renumitul psiholog Gáspár György

PAGINA 4

Două cărți semnate de Maria Orha Zotta

PAGINA 6

Albastru clasic, culoarea anului 2020

Coraiul cu irizații auriu - Living Coral - a fost desemnată culoarea anului 2019. Pentru anul 2020 specialiștii de la Pantone au dat verdictul: albastru clasic, o nuanță care amintește de cerul de la amurg. Alegerea culorii nu a fost întâmplătoare. Compania studiază influența pe care culorile o au pe plan mondial, în artă și în industria divertismentului. Albastru clasic "Este o culoare care anticipează ce se va întâmpla în continuare. Ce va aduce viitorul pe măsură ce trecem în orele de seară? Aceasta este o întrebare pertinentă înainte de a porni într-un nou deceniu", a explicat Laurie Pressman, vicepreședintele Pantone Color Institute, consemnează Mediafax. Institutul Pantone Color a declarat că a recunoscut sentimente similare de instabilitate care au cuprins întreaga lume, din Statele Unite ale Americii până în Regatul Unit, în Hong Kong, Siria și pe tot globul. S-a ales o nuanță care oferă siguranța și conexiunea pe care oamenii o pot căuta într-un mediu global incert.

Revoluția din decembrie 1989, scurtă cronologie

PAGINA 3

“30 de ani și o zi - revoluția tinerilor”

Muzeul Național Cotroceni organizează pe 12 decembrie vernisajul expoziției "30 de ani și o zi - revoluția tinerilor" și conferința cu participare internațională "30 de ani și o zi. Memoria și istoria Revoluției din 1989 în societatea de astăzi". Proiectul este realizat în parteneriat cu Agenția Națională de Presă AGERPRES, Goethe - Institut București, Centrul Ceh și Programul de Master "Istoria Comunismului în România", din cadrul Facultății de Istorie a Universității București.

INEDIT, o colecție specială de Sărbători

PAGINA 8

Cultura maghiară din Satu Mare a fost strâns legată de biserică

PAGINILE 2, 3

Episcopii catolici, având la dispoziție veniturile unor domenii mari, prin donații pentru cultură și artă, prin acțiuni de binefacere, prin înființarea unor instituții publice și de învățământ și prin răspândirea culturii prin toate mijloacele au ridicat Sătmarul la un înalt grad al înfloririi

Cultura maghiară din Satu Mare a fost strâns legată de biserică

În "Monografia orașului Satu Mare" coordonată de dr. Borovskyy Samu un capitol special este dedicat culturii. Intitulat "Literatură, științe, arte" capitolul a fost scris de Ferenczy Janos. În introducerea se subliniază rolul jucat în cultura de Biserica Reformată - pentru secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, iar odată cu înființarea Episcopiei de Satu Mare în anul 1894, rolul Bisericii romano-catolice. Sunt prezentate în ordine alfabetică datele biografice ale scriitorilor, oamenilor de știință, artiștilor și altor personalități care au jucat un rol în viața publică a orașului. Sunt pomeniți și poeții consacrați care au trecut prin Satu Mare, cum a fost Petőfi Sándor care a compus aici unele dintre cele mai frumoase poeme de dragoste. Prezentăm în numărul de astăzi câteva dintre biografii, dar vom continua și în numerele viitoare.

"Orașul liber regal Satu Mare, aflându-se la marginea de nord-est a Șesului, chiar din cauza așezării lui geografice, a fost departe de influențele din centrele guvernamentale. Acest oraș a fost reședința comitatului care i-a purtat numele doar în anumite perioade scurte, aici nu au locuit niciun fel de domni mari care să sprijine interesele orașului, fiind bun doar pentru exploatare, a fost jefuit și distrus în decursul timpurilor de către puterile din țară care s-au tot perindat pe tron. În afară de această circumstanță, acest oraș a aparținut ba părților Ungariei, ba părților Ardealului, stăpânii lui schimbându-se des, și astfel a fost rar sub o administrație hotărâtă și unitară.

Rezultatele muncii științifice, spre marea pagubă a unei retrospective istorice, s-au distrus des și în acest oraș. În multe rânduri arhivele, colecțiile și obiectele de artă au fost jefuite, distruse sau arse, așa cum s-au petrecut aceste fenomene și în alte locuri.

Efectele Reformei (religioase)

Aceasta este cauza pentru care noi putem prezenta din secolele trecute doar niște mărturii literare și științifice ale unor preoți, preoți-profesori și înalți prelați reformați. În perioada respectivă formarea preoților reformați în patria noastră

tră se afla la un nivel atât de înalt, încât, mai ales în orașe mai mari cum a fost și Sătmarul, niciun preot nu și-a putut ocupa postul fără să frecventeze mai înainte câteva universități din străinătate. Preoții reformați ai orașului Satu Mare au fost aproape fără excepție astfel de prelați.

Ei și-au scris la început operele în limba latină, mai târziu în limba maghiară. Acestea, mai ales la început, au avut înainte de toate câte un subiect din științele teologice, de prelegeri, de învățământ, de dispute religioase, de oratoric sau de educație. Acest corp erudit de preoți, a dat Bisericii Reformate și patriei în secolele XVII și XVIII paisprezece protopopi și nouă episcopi.

Lista cu numele acestor episcopi cu anul alegerii lor în funcție este următoarea: Milotai Nyilas István, 1614, Margitai Péter, 1629, Hodászi S. Miklós, 1646 (sau 1649), Dobos (Tofeus) Mihály, 1679, Körmendi Péter, 1686, Csergő Kocsy János, 1703, Szigeti Gyula István, 1737, Helmecki K. István, 1740, Szilágyi Sámuel, 1765.

Milotai Nyilas István, care a devenit ulterior preotul de curte al principelui Transilvaniei, Bethlen Gábor, atunci când a fost preot la Satu Mare, în anul 1608, a obținut la consiliul orașenesc ca imobilul de pe lângă parohie în care a funcționat școala, devenind insuficient, să fie vândut și să se achiziționeze un teren mai mare și mai adecvat pentru acest scop. Acest lucru s-a și întâmplat, vechea locație fiind vândută cu 60 de Forinți de Rin, și a fost achiziționat un teren mare (cel de acum) cu 500 de Forinți. Adică, se împlinesc exact 300 de ani (n. red. în 1908) de când gimnaziul reformat funcționează neschimbat pe acel loc.

Despre renumitul Tofeus Mihály, care a fost chemat de către principele Transilvaniei Apafi Mihály la curtea lui în 1663, scrie Cserei: «atunci când predica, soția principelui a pus la muncă câțiva stenografi în biserică ca să noteze în secret explicațiile lui, pe care apoi, după o corectură, le-a tipărit».

În sfârșit, socotim între episcopii reformați care au provenit din Sătmar și pe vârstnicul episcop de Debrecen, Hegyemegi Kiss Áron, care are acum 92 de ani. În scrierile sale el amintește biserica din Satu Mare ca fiind cea mai îndrăgită biserică pentru el, și pentru că el consideră protopopiatul de Sătmar ca fiind locul său de baștină unde a muncit multe decenii și de care este legat cu cele mai plăcute amintiri.

Efectele episcopiei de Satu Mare

Regele Francisc I. și papa Pius al VII-lea au înființat în data de 23 martie 1804 Episcopia (romano-catolică) de Satu Mare. Demnitatea de ierarh a fost purtată până în zilele noastre de următorii episcopi: Baron Fischer István de Nagy-Szalonya, din 1804, Klobusiczki Klobusitzky Péter, din 1807, Kovács Florian de Nagy-Daróc, din 1821, Hám János, din 1827, Dr. Haas Mihály, din 1858, Dr. Bíró László de Kézdi-Polyán, din 1866, Dr. Schlauch Lőrincz, din 1873, Meszlényi Meszlényi Gyula, din 1887 și Dr. Boromisza Tibor din 1906. (Dr. Mayer Béla, numit în 1905, nu și-a putut ocupa scaunul din motive de boală.)

Este un joc interesant al cifrelor faptul că Satu Mare a dat până în zilele noastre zece episcopi, și a primit din alte părți același număr de episcopi.

Episcopii catolici, având la dispoziție veniturile unor domenii mari, prin donații pentru cultură și artă, prin acțiuni de binefacere, prin înființarea unor in-

Dr. Boromisza Tibor, episcop romano-catolic al Sătmărului din 1906 până în 1928

stituții publice și de învățământ și prin răspândirea culturii prin toate mijloacele au ridicat Sătmarul la un înalt grad al înfloririi. Și pentru că lângă episcopi au funcționat aici mereu și niște înalți prelați erudiți, patrioți și gata de donații, această înflorire a fost multiplicată de către curtea episcopală și de acești înalți prelați.

Instituții de cultură

Dintre instituțiile culturale ale orașului trebuie să evidențiem Societatea Széchenyi pentru promovarea limbii și învățământului maghiar, Cercul Kólcsey pentru promovarea literaturii, și proaspăta Școală de muzică a Uniunii de Cânt, care este o raritate în orașele de provincie.

Pasărea prevestitoare a luptelor de mai târziu, poetul Petőfi Sándor a vizitat în anii 1846, 1847 și 1848 de mai multe ori orașul Satu Mare, și de aici s-a dus în comuna Arduș la Júlia lui. El a scris la Satu Mare unul dintre poemele lui mai lungi, cu titlul Szécsi Mária, apoi a mai scris aici 8 poezii în 1846 și 31 în 1847. Sunt printre care cele mai frumoase poezii de dragoste de-ale lui.

Komócsy Zoltán s-a născut la Vencsellő, dar la Satu Mare a fost el ucenic de pantofar, elev, învățator și a iubit atât de mult orașul Satu Mare, încât l-a vizitat cu mare bucurie ori de câte ori a avut ocazia.

Tompa Mihály, acest poet al florilor, este legat de Satu Mare de prima și platonica lui dragoste față de fiica frumoasă Katalin a familiei Böszörményi de Hrip și de Ivacsó, o relație idilică care a durat nu mai puțin de zece ani (1841-1851) și despre care istoria literaturii știe foarte puțin.

Arta teatrală din Satu Mare este de aceeași vârstă cu leagănul artei teatrale

maghiare. Deja în 1790 a avut loc aici un „joc de comedie” prezentat de trupa lui Möricz György din Ardeal și aici a urcat prima dată pe scenă Prielle Kornélia.

Prima tipografie din Satu Mare a fost înființată în 1856, iar primul ziar, „Szatmári Értesítő” (Curierul de Satu Mare) a fost fondat în 1862. De atunci s-au înființat aici 9 tipografii și 24 de ziare din care azi există 6 tipografii și 10 publicații periodice.

Datele biografice ale scriitorilor, savanților, artiștilor și ale altor oameni de seamă le redăm mai jos în ordine alfabetică, amintind și pe cei care au activat aici mai mult timp și au avut sau au o activitate științifică, literară sau de altă natură de interes public.

Ábrai Károly

Profesor de școală medie, apoi primar, numele de familie; Figura. S-a născut la Satu Mare în 1830. A participat la lupta pentru libertate, la început ca „voluntar cu banderolă roșie” din Debrecen, apoi ca honved sub comanda generalilor Máriaassy, Dembinszki, Visoczky, Perczel și Mészáros. După terminarea luptelor, el a studiat dreptul și teologia. În 1853 a fost numit capelan reformat la Satu Mare și profesor de gimnaziu. În 1862 a devenit profesor la liceul reformat din Hódmezővásárhely. În anul 1870 a fost ales notar șef al orașului Hódmezővásárhely, iar în 1871 notar al comitatului Csongrád. În anul 1876 el a fost ales de către publicul din Hódmezővásárhely primar al acestui oraș, poziție din care a demisionat în 31 oct. 1884. Din 1846 a fost un colaborator permanent al revistei Életképek (Scene din viață) sub numele de Julius. A colaborat la mai toate revistele importante din capitală. Opere individuale: Történeti beszédek (Istorisiri din

istorie), 2 volume, 1859; Az utolsó Szapolyay (Ultimul Szapolyay), roman; 1860; Egy esküszegő király (Un rege care nu și-a respectat jurământul) roman 1861; Emléklapok a hazai történelemből (Amintiri din istoria patriei) 1861; Rajzok nemzetünk múltjából (Imagini din trecutul nației noastre), 1862; Nagy hazafiak (Mari patrioți) roman în 3 vol., 1865; Hangok a viharból. Újabb beszélygyűjtemény (Glasuri din furtună. O colecție nouă de istorisiri), 1862; Magyarország 1848-49. Regényes korrajz (Ungaria din 1848-49. O descriere romanțieră a epocii), 1870. El a fost colaboratorul principal al revistei Regélő (Povestitorul) fondată de Heckenast Gusztáv, și pe lângă nuvelele publicate, i-au apărut și următoarele romane aici; A paradicsomkertben (În Paradis), 2 vol., 1866; Vihar után (După furtună), 4 vol., 1867; Romok a hullámtörésből (Ruine în urma valurilor), 4 vol., 1868.

El a fondat în 1861 la Satu Mare ziarul cu numele de „Szatmári Értesítő” cu un conținut mixt sub redacția lui Börkei, pe care el l-a transformat apoi în 1862 într-o publicație de societate cu titlul Tárगतó (Taragotul) și cu un conținut mixt cu 2 apariții pe săptămână, predând sarcinile redacționale profesorului Zombori Gedő, iar el a fost în continuare prezent în ziar ca un colaborator principal. A redactat și „Calendarul Sătmărului cu imagini” pentru anul 1861. A fondat în 1869 revista „Vásárhelyi Közlöny” pe care a redactat-o timp de 9 ani.

Aiben Mátyás

Directorul gimnaziului principal catolic regal. S-a născut în 1836, a fost capelan la 1869 la Turulung, Baia Sprie, Seini, Ungvár (Ujgorod), Munkács (Mucacevo). În 1864 a devenit profesor interimar la Satu Mare, și după ce și-a dat examenul de profesor la Pesta, a fost numit aici în funcția de profesor ordinar. El a fost timp de șapte ani trezorier secund la fundația episcopală, apoi, timp de cinci ani profesor de religie la gimnaziul principal catolic între anii 1892-1895. În anul 1893 a devenit șambelan papal, iar în 1895 a ieșit la pensie. A decedat în data de 18 august 1901. Opere: Aquinói Szent Tamás Mártilógiaja. Dr. Morgott F. után fordítva (Martiologia lui Sf. Toma de Aquino. Traducere după dr. Morgott F.). În urma lui au rămas în manuscris mai multe opere de istoria literaturii, precum și niște studii despre dramă și epopee.

Ajtay Samuel

Avocat (la Oradea). S-a născut în 1774. A murit la Satu Mare în data de 8 ianuarie, la vârsta de 107 de ani. Opere: Fedor és Mária, vagy a holtig tartó ritka húség tükre. Lafontaine Ágost után németből fordítva (Fedor și Maria, adică oglinda fidelității rare până la moarte. Traducere din germană după August Lafontaine), 1807; Erkölcsmesmesítő való és költött történetek (Istorisiri reale și născocite menite la îmbunătățirea moravurilor) 1813: A világ története a teremtetől fogva a legújabb időkig. Löhr után németből fordítva, Magyarországi kivonatos történetével bővítve. Tanítva mulattató, víg és érzékeny anekdoták. Meiszner vázlateiból (Istorisirile lumii de la facere până-n timpurile cele mai noi. Tradus din germ. după Löhr, întregit cu istoria succintă a Ungariei. Anecdote vesele și sensibile care instruesc prin deliciu. Cu schițele lui Meiszner), 2 vol., 1816.

Continuare în pagina 3

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru

Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef suplimentar - Adriana Zaharia (Informația Zilei de Duminică și Sănătate și Frumusețe, Informația TV)

Redacția Satu Mare:

str. Mircea cel Bătrân nr. 15

Satu Mare, cod 440012

Telefon: 0261-767300

e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

În 17 decembrie, mișcarea protestatară ia amploare; muncitori, locuitori ai cartierelor și studenți se îndreaptă spre centrul orașului. Piața Operei este ocupată de manifestanți, iar din balconul Operei se rostesc îndemnuri la acțiune împotriva dictaturii comuniste. Apar primii lideri ai manifestanților și se conturează un program de revendicări.

ISTORIE

Revoluția din Decembrie 1989 - Cronologie

Anul acesta se împlinesc 30 de ani de la Revoluția Română din Decembrie 1989. În cele de mai jos, voi face o cronologie a principalelor evenimente ce au avut loc în acele zile zbuciumate.

În 16 decembrie, la Timișoara mai multe sute de persoane organizează o manifestație împotriva evacuării pastorului protestant Laszlo Tokes. Manifestația se transformă în revoltă deschisă împotriva lui Nicolae Ceaușescu și a regimului său. Intervenția forțelor de ordine se soldează cu zeci de morți.

În 17 decembrie, mișcarea protestatară ia amploare; muncitori, locuitori ai cartierelor și studenți se îndreaptă spre centrul orașului. Piața Operei este ocupată de manifestanți, iar din balconul Operei se rostesc îndemnuri la acțiune împotriva dictaturii comuniste. Apar primii lideri ai manifestanților și se conturează un program de revendicări. Comitetul Județean P.C.R. este luat cu asalt și ocupat de demonstrații. După ora 18, forțele de ordine deschid focul și se înregistrează numeroși morți și răniți. Sunt atacate obiective militare de către persoane care n-au nici o legătură cu manifestațiile. Noaptea au loc ciocniri violente în fața Comitetului Județean P.C.R., în Piața Maria, în Piața Libertății, la Catedrală, în Calea Lipovei, Calea Girocului.

La București, are loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și teleconferința în cadrul căreia se condamnă cu fermitate evenimentele de la Timișoara. În cadrul ședinței, nemulțumit din cauza reacției slabe a forțelor militare și de ordine împotriva elementelor destabilizatoare, ce acționau la Timișoara, Nicolae Ceaușescu amenință cu demisia din funcția de Secretar General al Partidului Comunist Român.

În 18 decembrie, forțele de ordine reprimă manifestațiile timișorenilor.

În 19 decembrie, la Timișoara se

17 decembrie Timișoara, coloană de demonstrații, fotografie realizată de Securitate

declanșează greva generală și se cere demisia lui Nicolae Ceaușescu și a regimului său. Șeful Marelui Stat Major, generalul Ștefan Gușă, raportează la București că în stradă nu se află huligani, ci muncitori de la marile întreprinderi. În fața muncitorilor de la o astfel de uzină, generalul Gușă promite că unitățile Ministerului Apărării Naționale nu vor interveni dacă muncitorii vor demonstra în liniște. În oraș se strigă "Armata e cu noi!".

În 20 decembrie, Timișoara devine primul oraș liber de comunism al României. Se constituie Forumul Democratic Român, prima formațiune politică antitotalitară. Generalul Gușă ordonă trupelor din subordinea sa să intre în cazărmi. Pentru aceasta el are aprobarea ministrului Apărării Naționale, generalul Vasile Milea.

La București are loc teleconferința în care Nicolae Ceaușescu face dezvăluiri importante cu privire la implicarea

S.U.A., U.R.S.S. și Ungariei în evenimentele din România. Conducătorul statului român este ferm hotărât să continue lupta. Nicolae Ceaușescu ține o cuvântare la posturile de radio și televiziune prin care face publică poziția față de evenimentele de la Timișoara.

Nicolae Ceaușescu emite Decretul Prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe teritoriul județului Timiș.

Forumul Democrat Român din Timișoara dă publicității proclamația sa.

Seara târziu, Ceaușescu îi convoacă în sediul Comitetului Central pe reprezentanții ambasadei U.R.S.S. pentru a le cere retragerea agenților sovietici ce se aflau la Timișoara.

În 21 decembrie, în București, Ceaușescu organizează o Mare Adunare Populară, pentru a obține sprijinul maselor populare. Mișcarea se transformă exact în opusul ei: sutele de mii de bucureșteni își declară sprijinul pentru timișoreni.

Forțele de ordine vor interveni cu brutalitate: zeci de morți, majoritatea tineri.

La ora 18, Nicolae Ceaușescu organizează o nouă teleconferință în care se condamnă evenimentele ce se extind în majoritatea orașelor din Ardeal și Banat, dar și la București.

Ceaușescu nu recunoaște, de această dată, caracterul de masă al mișcărilor protestatate și faptul că acestea au fost îndreptate spre obiective mult mai profunde. Scoasă în stradă, Armata se confruntă cu acțiuni diversioniste deosebit de virulente.

În 22 decembrie, Ministrul român al Apărării Naționale, generalul Vasile Milea se sinucide.

Nicolae Ceaușescu emite Decretul Prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate pe întreg teritoriul României. Se convoacă o nouă ședință a Comitetului Politic Executiv, în cadrul căreia manifestațiile de disperare evidențiază clar sfârșitul regimului Ceaușescu.

Manifestația din București se extinde atât ca obiective cât și ca arie. Ceaușescu fuge din București. La ora 12.59 Televiziunea anunță căderea lui Ceaușescu. Au loc lupte de stradă în principalele orașe din România. Cuplul Ceaușescu este arestat.

Personalități precum Ion Iliescu, generalul Ștefan Gușă, Petre Roman, Virgil Măgureanu, Silviu Brucan își manifestă adeziunea față de Revoluție. Se desfășoară prima ședință a Consiliului Frontului Salvării Naționale, compus din comuniști și dizidenți, prezidată de Ion Iliescu. Se prezintă Comunicatul către țară al Frontului.

În 23 decembrie, în capitala României și în alte orașe și zone din țară au loc puternice acțiuni diversioniste de natură psihologică, radioelectronică, teroristă împotriva populației și în mod deosebit asupra unităților militare aflate în cazărmi sau în alte misiuni.

În 24 decembrie, în România este proclamată victoria Revoluției și continuă lupta cu forțele teroriste.

În 25 decembrie, un Tribunal Militar Extraordinar desfășoară procesul lui Nicolae și Elena Ceaușescu, care sunt condamnați la moarte și executați.

În 26 decembrie, se formează un nou guvern al României, în frunte cu Petre Roman.

Mircea Pirlea
Biblioteca Județeană Satu Mare

Bibliografie:

- ***** - 1989. Revoluția română = The Romanian Revolution = La Révolution Roumaine, Agenția Națională de Presă Rompres, București, 2004.
- Sava, Constantin; Monac, Constantin - Revoluția Română din Decembrie 1989 re-trăită prin documente și mărturii, Editura Axioma Edit, București, 2001.

Cultura maghiară din Satu Mare a fost strâns legată de biserică

Urmare din pagina 2

Bagossy Bertalan

Profesor de gimnaziu principal catolic. S-a născut la Satu Mare în 1868. A fost hirotonit ca preot în 1891. A fost capelan la Fehérgyarmat și Satu Mare. În 1859 a devenit scriitor și ceremonist episcopal la sediul diecezei. În 1895 a fost numit profesor la școala pedagogică de fete, iar în 1901 profesor de gimnaziu rom. cat. după ce a obținut diploma de profesor. Opere: Palesztina hajdan és most (Palestina altădată și acum) 1894: Feladatunk a polgári házassággal szemben (Sarcina noastră vizavi de căsnicia civilă) 1895: Boldog család élet (Viața de familie fericită), 1897. A redactat volumul 3. al predicilor lui Hám János și cele ale lui Klobusiczky Péter, 1905: A scris 93 de biografii în volumul „Szentek élete” - Viața sfinților - editat de Meszlényi Gyula. Pentru prezenta monografie a scris istoria orașului liber regal Satu Mare și a comitatului Sătmár. A colaborat la revistele științifice, dar a publicat și în presa locală și a ținut mai multe prelegeri cu subiecte istorice.

Bakcsy Gergely

Directorul gimnaziului principal reformat din Satu Mare. S-a născut în 1860. A venit la Satu Mare în anul 1890. A fost

referent al secțiunii de istorie a Cercului Kölcsey între 1896-98, de atunci președintele acestei secțiuni. Cartea lui tipărită: A szatmár-németi ev. ref. főgimnázium története, 1530-1896 (Istoria gimnaziului principal evanghelic-reformat din Satu Mare, 1530-1896).

Bakkay Kálmán

Dr. Bakkay Kálmán este profesor de religie la gimn. principal romano-cat. de Satu Mare. S-a născut în 1878. A fost inspector la institutul teologic episcopal din Satu Mare, profesor de teologie, orator în Catedrală.

Lucrarea lui individuală: Allíthat-e fel az államhatalom házassági akadályokat? (Poate puterea statală să instituie niște piedici în calea căsniciilor?), 1903.

Bartók Gábor

Născut în 1813. A fost director la gimnaziul reformat între 1856-1867. A murit în 1877. A avut o activitate bogată, mai ales ca autor de manuale. Operele lui apărute la Satu Mare: Székfoglaló beszéd (Cuvântare de inaugurare), 1856: Szátmar-Németi sz. királyi városok története (Istoria orașelor libere regale Sătmár și Mintiu), 1860. Această lucrare a fost scrisă cu valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice și arhiviste ale lui Sarkadi Nagy Mihály, primar al orașului liber regal Satu Mare,

care mai înainte a fost arhivarul orașului. Opera este unică în felul ei, foarte mulți s-au referit și se referă azi la ea ca la o sursă istorică. El a scris materiale în mai multe reviste și ziare.

Bartók Lajos

Pictor și profesor. S-a născut la Satu Mare în 1851. A câștigat premiul 2 la un concurs al școlii naționale de desen. S-a stabilit la Satu Mare și aici a pictat compozițiile „Haiducul la chef”, „Casa satului”, „Lângă sălașul oilor”, „Lângă cămin”, „Prorocul” etc. din care mai multe au fost expuse și în Hala națională (Múcsarnok). În casa Losonczy din Satu Mare a pictat patru fresce (Primăvară, Vară, Toamnă, Iarnă), și el este autorul frescelor din sala festivă a gimnaziului reformat (care se pot admira și azi - n. red). În 1889 a obținut diploma de profesor de desen și de atunci predă la Vác.

Báthory Endre

Profesor și redactor. S-a născut în 1862, în 1887 a fost hirotonit. Din 1886 a fost profesor la școala regală de institutori cat. de Satu Mare. În 1895 a preluat postul de redactor al săptămânalului politic și social „Heti Szemle”, al cărui redactor este și azi. În acest ziar și-a publicat lucrările literare. În 1902 a fost numit arhivar episcopal și bibliotecar la biblioteca diecezei.

Békéssy Géza

Fucționar public. În anii 70-80 a scris multe articole de fond în ziarul Szamos.

Bélteki János

Protopop reformat, a fost ales preot de Mintiu în 1694. În 1704 curuții au dat foc orașelor Sătmár și Mintiu, a ars și biserică și turnul, iar Bélteki s-a refugiat cu toți enoriașii la Viile Satu Mare. A murit în 1708. În ultimul an al vieții a întocmit lista celor care au primit salariu de la biserică. Această listă se numește și azi Registrul lui Bélteki. A scris poezii în limba latină.

Benkő Miksa

Profesor de muzică și pianist cunoscut. S-a născut în 1871. S-a stabilit la Satu Mare la invitația medicului meloman Tánody Márton. Din 1903 profesor ordinar la școala de muzică a Asociației de Cânt și Muzică din Satu Mare.

Berey József

Protopop reformat, născut la Satu Mare în 1859. Din 1884 a publicat numeroase nuvele istorice în urma cercetărilor îndelungate în arhivele orașului Satu Mare. A publicat lucrări științifice în „Protes-

tans Szemle”. El este autorul capitolului despre Mlaștina Ecedului din prezenta monografie.

Berky István

A fost preot reformat, a murit în 1893. A publicat în mai multe publicații.

Bihari Péter

Filozof, profesor de școală superioară reformată. S-a născut în 1840. În 1868 a fost ales profesor la gimnaziul reformat din Satu Mare. Din 1873 profesor la institutul teologic din Budapesta. A murit în 1882.

Opere mai importante: Rövid nevelés- és oktatástan (Scurt tratat de educație și învățământ) 1872: A philosophiai tudományok encyclopaediája (Enciclopedia științelor filosofiei), 1875: Az iskolai nevelés elvei és gyakorlata. Currie után angolból átdolgozva (Principiile și practica educației școlare. Prelucrarea din engleză după Currie), 1876: Általános és hazai művelődéstörténet (O istorie a culturii generale și a celei de la noi din țară), 1884. Etc. El a fondat și a redactat săptămânalul Szamos (între 1869 -1873), în care el a publicat poezii și editoriale și sub pseudonimele de Böszörményi și Bujdosó.

Veres Istvan,
Adriana Zaharia

INTERVIU

De vorbă cu Gáspár György, unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați psihologi din România

Rândurile de mai jos sunt despre omul care studiază procese psihologice, omul care evaluează stări, cel ce e acolo unde trebuie să fie pentru a ne ajuta să trecem peste o situație dificilă. Acesta este de fapt psihologul, dacă e să îi facem o descriere foarte pe scurt omului care cu sfaturile sale ne ajută să ne eliberăm de stres, să restabilim armonia interioară.

Vă propunem să citiți un interviu cu unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați psihologi din România anulului 2019, psiholog clinician și psihoterapeut de familie și cuplu György Gáspár, stabilit de ani buni în Capitală, dar care pe vremea în care profesia la Satu Mare a fost un foarte bun colaborator al Redacției Informația Zilei, oferind cititorilor noștri subiecte interesante și de actualitate din sfera relațiilor de cuplu, de familie.

- Încep cu o întrebare tare grea pentru mulți dintre noi, referitoare la cine suntem de fapt... Cine este Gáspár György?

- Și mie îmi este greu să răspund la această întrebare... și cred că așa este firesc să fie. Dacă ceva pare foarte simplu și clar, s-ar putea să nu fie adevărat. Revenind la cine este Gáspár György - dincolo de rolurile de partener, fiu, frate, prieten, psiholog și omul care a pornit #RevoluțiaRelațională în România - sunt un om aflat în căutarea sensului vieții, a vindecării, creșterii și evoluției personale și spirituale.

- Îți propun o călătorie în timp, invitându-te să ne oferi câteva detalii despre pregătirea profesională și despre activitatea ta de azi.

- De profesie sunt psiholog clinician și psihoterapeut de familie și cuplu. Ceea ce înseamnă că în viața de zi cu zi lucrez cu ceva foarte important, dar (la modul cel mai serios) invizibil; și asta, pentru că obiectul activității mele este reprezentat de relațiile dintre oameni. Lucrez cu acea legătură specială care se creează între părinți și copii, cu tot ceea ce azi numim parenting; cu acea conexiune aparte ce se naște între doi oameni care aleg să-și unească destinele și să parcurgă împreună călătoria numită viață, adică cu relațiile de cuplu; dar și cu legăturile invizibile dintre o persoană și diferitele sale sisteme de apartenență, iar aici să ne gândim la familia de origine, la conexiunile profesionale și la diferitele comunități din care facem parte. Și mai există o legătură importantă cu care lucrez: relația

pe care oamenii o au cu ei înșiși, adică modul în care ne raportăm la propria persoană - la bine și la greu.

- Ești cunoscut în toată țara și dincolo de granițele ei. Povestea ta începe la Satu Mare. Te-ai gândit vreodată că vei ajunge atât de cunoscut? Ți-ai propus asta?

- Recunosc că mă simt tare norocos și binecuvântat, atunci când mă gândesc la drumul pe care l-am parcurs din copilărie și până în prezent. Crescând într-o familie cu multiple probleme relaționale și financiare, știu că îmi doream să devin „cineva important”, dar mult timp am crezut că nu voi putea ajunge mai departe decât au făcut-o părinții mei, în ciuda faptului că aveam visuri și dorințe mari. Însă viața mi-a dovedit că, dincolo de probleme și dificultăți, avem și multe oportunități și resurse, pe care le vom descoperi dacă suntem suficient de curajoși și dispuși să riscăm. Drumul nu a fost nici simplu și nici intuitiv, am avut de înfruntat multe frici, îndoieli și perioade dificile, dar sunt convins că toate acestea au contribuit la formarea omului care sunt astăzi. Mi-am propus, undeva prin liceu, să învăț pentru viitorul meu, însă pe atunci credeam că acesta se îndreaptă spre medicină, actorie sau istorie. Mi-a luat ceva mai mult timp să descopăr că menirea mea avea să fie aceea de a deveni psiholog.

- Ce anume te-a influențat în luarea deciziei de a urma Facultatea de Psihologie?

- La capitolul „ce”, răspunsul este, cel mai probabil, dorința mea intrinsecă de vindecare, creștere și transformare. La capitolul „cine”, aș aminti-o pe prima mea „șefă”, doamna Eugenia Mălăescu, care pe atunci era directoarea Direcției de Protecția Copilului Satu Mare, și care într-o zi m-a chemat în biroul ei și m-a întrebat ce vreau să fac cu viitorul meu (eu având cu puțin peste 18 ani). Cu un nod în gât și multe emoții în trup, i-am zis că aș vrea să devin profesor de istorie, la care răspunsul ei a fost: „Adică muritor de foame?” Reacția mea a fost de protest și de uimire, însă, pentru că am avut curajul de a o investi cu încredere, i-am urmat sfatul - acela de a merge spre asistență socială sau psihologie... Iar de acolo și până în prezent, drumul a fost cel care m-a călăuzit către cine am devenit.

- După facultate, au urmat alte perioade de specializare și formare. Ce te-a determinat să te muți în capitală?

- Aș spune că tot viața m-a călăuzit.

Am primit o dublă invitație, din partea a două colegi pe care le știam din cadrul cursurilor de specializare postuniversitară pe care le-am urmat. Amândouă activau în București și m-au invitat în aproximativ aceeași perioadă. Gând care m-a entuziasmat la început, dar care ulterior s-a transformat într-o frică uriașă, ceea ce m-a dus la un comportament de evitare. Prin urmare, le-am refuzat politicos - inventând niște scuze relativ puerile - dar Dumnezeu a avut grijă să primesc o a doua șansă și să mi se reelizeze invitația. Iar de această dată mi-am adunat curajul și m-am suit în trenul care m-a dus spre Capitală. Odată ajuns la București, am constatat că viața nu era deloc lapte și miere. Îmi amintesc cum, vreme de câteva săptămâni, m-am învelit cu o geacă, deoarece nu îmi permiteam luxul unor așternuturi. Dar ceva din interior îmi șoptea că totul va fi bine, chiar dacă pe moment era greu. Și așa a fost! Desigur că... nici acum viața nu-i floare la ureche, dar am reușit să-mi găsească locul și rostul în breasla psihologilor și lucrez cu multă implicare și pasiune. Nu-mi pot imagina o altă profesie mai potrivită pentru mine.

- Vreau să ne îndreptăm acum spre cărțile scrise de tine. Volumele abordează diverse teme. În calitate de autor al acestor volume, te rog să le descrii în câteva cuvinte.

- Rolul de scriitor a venit la pachet cu

”Odată ajuns la București, am constatat că viața nu era deloc lapte și miere. Îmi amintesc cum, vreme de câteva săptămâni, m-am învelit cu o geacă, deoarece nu îmi permiteam luxul unor așternuturi. Dar ceva din interior îmi șoptea că totul va fi bine, chiar dacă pe moment era greu. Și așa a fost!”

mai multă vulnerabilitate decât cel de psiholog și psihoterapeut. Mi-a fost tare frică de reacția cititorilor când am publicat prima carte. Copilul invizibil (care e despre relațiile dintre părinți și copii, dar și despre părțile dureroase ale poveștii noastre de viață). Însă destinul a fost din nou generos cu mine și cartea a devenit în scurt timp un text de referință, atât pentru părinți, cât și pentru psihologi. Iar la mai bine de 4 ani de la lansare, încă primesc nenumărate mesaje, e-mailuri și feedback-uri de la cititorii care s-au regăsit în paginile acesteia. A urmat apoi Revoluția iubirii, o carte despre psihologia cuplului și a greșelilor pe care în mod inevitabil le facem cu toții. Aceasta este cea mai complexă și mai bogată în detalii dintre toate cărțile mele. A treia la număr este o carte cu mult conținut vizual, Mindfulness urban, și are un cuprins despre cum ne putem apropia de sufletele noastre vulnerabile și puternice în același timp. Apoi, #LoveIsFun: Iubirea și sexul în același pat este cea mai recentă carte a mea (scrisă împreună cu jurnalistul Bogdan Nicolai și având o prefață semnată de Andreea Esca). Acest volum nu a fost ideea mea, ci îi aparține lui Bogdan, alături de care, timp de doi ani, am moderat emisiunea „Love is Fun” pentru site-ul A List Magazine al Andreei Esca.

- Mai ai ceva în lucru, din punct de vedere editorial?

- Da, lucrez la un nou manuscris. În-

să, spre deosebire de celelalte cărți, de această dată am ținut să nu mai existe o dată fixă de publicare. Îmi doresc un text organic, scris în tihnă și liniște, pentru ca întregul conținut să fie cât mai bine dospit.

- Suntem în luna decembrie - o lună a bilanțului, cum s-ar spune. Ne recomanzi să facem un bilanț personal? Ne este de folos să ne facem anume planuri pentru anul care vine?

- Exact așa cum la finalul unei zile este înțelept să rememorăm aspectele importante care s-au petrecut, la fel este recomandat să facem și la sfârșitul unui an. E o dovadă de maturitate și de sănătate mintală să revedem care au fost momentele grele și cele ușoare, eșecurile și reușitele, pentru a înțelege mai ușor lecțiile pe care viața ni le-a dat. De asemenea, ajută să știm care este direcția în care ne dorim să ne îndreptăm, chiar dacă nu se află totul sub controlul nostru. Sunt un mare susținător al valorilor psihologice - acele faruri care ne ghidează direcția, atunci când mintea nu mai este limpede sau lucidă. Principalele valori pe care eu le-am adoptat de-a lungul anilor sunt: curajul, compasiunea, conectarea și credința. Nu-i mereu ușor să te porțezi în conformitate cu valorile asumate. Dar este necesar și, pe termen lung, benefic.

A consemnat Ioana Vladimirescu

Lumea a venit la Operă și ca s-o audă pe Iulia Isaev cântând Tatiana după triumful din primăvară de la New York în "Tosca". Deși soprana a cântat bine, cu dăruire și sensibilitate, vocea ei amplă și matură a depășit de mult registrul liric, iar dânsa nu mai e de mult o fetișcană.

SPECTACOLE

"Evgheni Oneghin", drama iubirii potrivite la timpul nepotrivit

Piotr Ilici Ceaikovski a zâmbit pe sub mustață când o soprană i-a propus, la o serată, "Evgheni Oneghin" ca subiect pentru o operă. Însă n-a mai putut dormi în noaptea aceea, potopit de idei. Așa s-a născut prima sa capodoperă lirică și poate cea mai cunoscută în lume dintre operele ruse.

Din celebrul roman în versuri al lui A.S. Pușkin compozitorul avea să pună pe muzică șapte tablouri, mizând pe faptul că publicul său cunoaște povestea (căci Pușkin crease practic de unul singur literatura în limba rusă și era deja venerat în toată țara în anul 1877, când Ceaikovski își scria opera). Istoria nefericitei întâlniri dintre dezabuzatul Oneghin (devenit prototip literar al "omului de prisos") și sentimentală Tatiana a fost mult simplificată în operă, Oneghin devenind mai degrabă un "tip uman", departe de complexitatea vădită la Pușkin. Ceaikovski a găsit în Tatiana o figură feminină în care și-a turnat toată emoția. Ea e protagonistă reală a acestor "scene lirice", atât ca fată îndrăgostită și refuzată aspru, cât și ca doamnă de societate care respinge principial niște avansuri tardive, în ciuda iubirii care nu s-a stins.

Un spectacol longeviv al Operei bucureștene

Producția curentă cu "Evgheni Oneghin" din repertoriul Operei Naționale București a împlinit de curând 10 ani și în seară în care am văzut-o a făcut sală aproape plină, ceea ce dovedește mai mult

Baritonul Cătălin Țoropoc (Oneghin) și mezzosoprana Oana Andra (Olga) în scena balului de la ziua Tatianei

atracția eternă a poveștii și muzicii decât vreun mare merit al regiei lui Ion Caramitru, una destul de cuminte și desuetă, departe de îndrăzneala lui Mariusz Trelinski sau poezia montării lui Robert Carsen. Dacă există un punct forte vizual, el este asigurat de costumele de epocă gândite de Viorica Petrovici.

Lumea a venit la Operă și ca s-o audă pe Iulia Isaev cântând Tatiana după triumful din primăvară de la New York în "Tosca". Deși soprana a cântat bine, cu dăruire și sensibilitate, vocea ei amplă și matură a depășit de mult registrul liric, iar dânsa nu mai e de mult o fetișcană. A avut un partener bun, profesionist, în baritonul Cătălin Țoropoc, care a reușit să redea spleenul lui Oneghin, momentul său forte fiind monologul de după Poloneză, iar duetul final căpătând forță emoțională mai ales datorită lui. O surpriză plăcută a fost tânărul tenor Paul Lungu, bun actor și inspirat în cânt în rolul romanticului Lenski, deși aria "Kuda, kuda" îi pune încă unele probleme. Oana Andra a fost plăcută la vedere, dar aproape inexistentă vocal în rolul Olgei, fiind dominată de bufoneria cerută de regie. Horia Sandu are voce, gravitate, un ton nobil, dar ceva probleme de proiecție care n-au făcut din aria lui Grenin un moment mare, iar Liviu și Dan Indricău s-au achitat rutinier de micile lor roluri. Excelent ne-a părut corul feminin, bune corurile mixte, iar orchestra dirijată de Iurie Florea nu s-a remarcat prin prea multă finețe.

"Nora" la Unteatru, un spectacol esențializat

Aflat la etajul 2 al unui imobil la care ajungi intrând într-o curte austeră în apropierea unui han căutat de turiști în București, pe strada Sfinții Apostoli, teatrul independent Unteatru și-a dobândit o faimă aparte între spectatori și actori deopotrivă în cei aproape 10 ani de existență.

Unteatru a respirat pentru prima oară pe 25 iulie 2010, născându-se din entuziasmul regizorilor Andrei și Andreea Grosu. "E un gând care a legat oameni într-un proiect cultural curajos. S-a născut din dorința de a face posibilă întâlnirea oamenilor cu teatrul, acasă, un teatru într-o casă. O casă fără poveste, sub acoperișul căreia teatrul încrețit își așează istoria ca într-un creuzet în care se topește și se contopesc idei. Ne-am găsit un loc în vechiul București, într-o casă cu ceai, cărți și teatru, între pereți de cărămidă îmbrăcați în pânze negre. Nu i-am dat un nume, am singularizat și am obținut UNTEATRU - am sudat cuvintele pentru trăinicie", mărturisesc fondatorii.

Așadar este un "teatru de cameră", unde actorii și regizorii celebri sau la început de carieră au avut ocazia de-a lungul timpului să încerce multiple variante de spectacol, în condiții de studio, cu distribuții reduse, cu texte mai puțin comerciale, explorându-și capacitățile și ideile în fața unui public tânăr și pasio-

nat, pe care spațiul teatral îl îmbie oferindu-i o cafenea unde jazzul asigură fondul sonor, iar la etajul 1 există, alături de o sală mai mică de spectacole, Oterasă (așa i-au zis).

În acest spațiu boem au fost montate atât piese de ultimă oră cât și revalorizări ale unor texte clasice, ca "Hamlet", "Livada cu vișini", "Crimă și pedeapsă", "Zorba" sau "Un tramvai numit dorință", ca să amintim doar câteva. Din această serie a recuperării unor mari piese ale repertoriului universal face parte și spectacolul regizat de Kovacs Zsuzsanna cu "Nora" de Henrik Ibsen, pe care am avut ocazia să-l vedem de curând la București, într-o săptămână după-amiază, când câteva zeci de teatrofilii au ales să petreacă două ore în studioul principal.

Decorul este simplu, dominat de o masă care va deveni ring de dans sau, într-un fel, altar de jertfă, și de un tablou idealizat al familiei Helmer. Torvald și Nora Helmer se află în pragul unei noi etape al vieții lor, în care dispar toate problemele lor financiare. Au ajuns aici împreună, soț și soție, ca doi jucători cu roluri bine definite, chiar dacă Torvald nu este conștient că Nora are un secret, care o să prindă viață proprie și nimic nu va mai fi la fel.

Spectacolul urmează linia trasată de Ingmar Bergman, care a redus piesa uneori stufoasă a lui Ibsen, accentuând conflictul moral dintre regulile unei societăți în care femeia nu putea decide nimic de la sine și iubirea care o împinge

pe Nora să falsifice o semnătură pentru a obține bani, o iubire care nu-i este înțeleasă - fapt ce o face să părăsească un mariaj comod pentru a înfrunta lumea pe cont propriu. Prezentă mai mereu în scenă, la final Nora devine una dintre noi, ocupând un loc în sală, ca să contemple disperarea tardivă a soțului.

Este așadar spectacolul Norei, iar Florina Gleznea narează cu pasiune transformarea ei din ingenua alintată în femeia conștientă, care și-a dat jos toate măștile în fața unei provocări care îi pune în pericol libertatea și familia. Senzuală când e cazul, cu replică apăsată, actrița oferă un crescendo care atinge o culme în dialogul final, când orice rezervă și precauție e lăsată deoparte. Liviu Pintileasa, cu linia lui sobră de joc, în care până și izbucnirile finale par foarte cerebrale, îi oferă protagonistei un util contrapunct. Responsabil cu jocul pasional, înflăcărat, uneori mocnit, alături dezlănțuit, se arată Ionuț Vișan în rolul funcționarului Krogstad, într-un nou contrast cu calmul resemnat al Cristinei Casian în rolul doamnei Linde. Între cele două viori și două violoncelle stă o violă în lamento: doctorul Rank, căruia Richard Bovnoczki știe să-i redea fragilitatea și ambiguitatea, sărutul final cu Nora devenind cel mai firesc lucru cu putință. O performanță uimitoare a cunoscutului actor, care a intrat în rol la Unteatru la mai puțin de jumătate de oră după ce jucase un spectacol-maraton la Teatrul Național.

RECENZII

Două cărți semnate de profesoara Maria Orha Zotta

Titlurile complete ale celor două cărți ale Mariei Orha Zotta sunt: Transcrieri, versuri și Traduceri, eseuri (Editura Citadela Satu Mare, 2018). Apariția în Satu Mare a unor cărți noi, prin care se îmbogățește zestrea bibliotecilor personale sau publice, este un fapt editorial binevenit. Se cuvin, de aceea, câteva considerații pentru a saluta actul creator și a felicita o colegă de breaslă care a găsit puterea de a scrie și curajul de a da lumii de știre...

Maria Orha Zotta s-a născut la 31 martie 1943 la Timișoara, părinții, Iuliu și Elisabeta Orha fiind originari din comuna sătmăreană Moftin. Și-a făcut studiile la Colegiul Național „Doamna Stanca” și la Universitatea din București. A profesat la Școala nr. 8 din Satu Mare și la Liceul Economic din localitate.

Așadar, doamna profesoară ne oferă două cărți, mici, ușoare ca masă, cărți care nu excelează prin înălțimea stivei de pagini, ci prin adâncimea ideilor și sentimentelor. Seamănă ca tipărituri cu două jucării dăruite cititorului de orice vârstă. Una e fructul inimii, crescut și copt într-un șir lung de anotimpuri, iar a doua este rodul cercetării, o carte în care sunt investigate două capodopere ale literaturii române.

Ambele solicită o lectură atentă, cu citate în extenso, de aceea, voi alege câteva fragmente frumoase, fiind sigur că cititorul „Informației de Duminică” îmi va da dreptate.

Poezii dedicate frământărilor și bucuriilor cotidiene

În primul rând se poate spune că avem sub ochi o poezie despre ființa omenească, despre frământările cotidiene ale omului, despre meteorologia vârstelor, o poezie a bucuriilor simple generate de circumstanțele complexe pe care le traversăm, o poezie care rezultă din necesitatea pe care o simte omul de a comunica, de a se mărturisi, de a-și spune deziluziile și încântările, ca în acest „cântec”: „Ciudat cum din tristețe, / din zbciumul din suflet / se naște mereu un cântec / ce-ar vrea spre lumină să zboare, / să spună cum și-n amar / este ceva pentru toți / și clipele vieții nu trec în zadar. / Nu-mi arăt nimănui clipa tristă / și ochii plânși, / capul plecat obosit, / dar în singurătatea mea / e-atâta lume, / atâta gând pentru mulți.” (Cântec).

Întâlnim aici gândurile zămislite în nopțile nedormite, scânteii de trăire ale MAMEI care crede în misiunea sa sfântă pe pământ:

Iată fericirea supremă a mamei, exprimată în poezia Fiii mei în care își judecă existența, își contemplant infăptuirile și constată cu o scripturală simplitate că ceea ce a împlinit „e un lucru bun”: „Sunt fiii mamii, / Sunt cel mai bun lucru / Ce l-am făcut pe pământ.”

Deseori ne oferă imaginea mamei care-și crește copilul LĂNGĂ INIMĂ. Și asta în condițiile în care apar ici-colo idei, neverificate de timp, care propovăduiesc avantajele expulzării pruncului din leagănul brațelor materne, cică pentru a-l obișnui cu duritatea vieții încă

de mic. În poemul Mi-e drag, după ce evocă bucuria mamei de a simți lângă capătăi gimnastica și respirația înmiresmată a mogâldeței înfășate, poeta pune trei întrebări-avertisment, la care putem sau nu răspunde: „Și ce e lege a existenței? / Și ce e lege a ființei? / Și ce e lege a iubirii?” (Mi-e drag).

Poeta transcrie un fior aflat într-un permanent stand-by, cum s-ar zice, un gând generat de o iubire împlinită, de dăruirea supremă: „Acum știm să tăcem / fiecare tăcerea lui... / dar nu ne închipuim tăcerea / unul fără celălalt.” (Durată). Un vișin, sădit în comun, prin albul floral, inundă sufletul și aduce perspectiva seninătății mioritice: „Un vișin înaltă spre cer / imens buchet de floare albă... / E-atât de senin și ușor / în inserarea caldă... / Și o nădejde învăluie lin / Capul obosit lăsat pe pernă... / Se vede doar izbucnirea / rotundă a crenșilor arzând în alb / spre spațiul ce fâgăduiește / eliberare, / o clipă de desprindere, / de zbor în vis... / Cât de ușor se trece dincolo...” (Vișinul de la fereastră).

Maria Zotta scrie o poezie îndelung prelucrată, cu imagini delicate, în care reconstituie un univers familial și familiar privind cititorii „cu ochii sufletului” (Să trăiesc atât). Nu ne îndeamnă la sentimentalism, ci la respect pentru puterea sentimentelor de a menține „motorul” vieții în funcție.

Nu vom întâlni imagini edulcorate în poezia Mariei Orha Zotta, care nu ne oferă pastile dulci. E doar profunzimea trăirii odepine a relației cu lumea, cu umanitatea apropiată sau depărtată, cu tot ceea ce populează micul nostru univers, în care ființăm.

Cărțile dascălilor onorează breasla

Mulți autori, după ce scriu ceva, își fac publică pasiunea. Alții așteaptă. Doamna Maria Orha Zotta are o fire discretă și aceasta poate fi o mare calitate. Amânarea, nu. De aceea, nimeni n-ar fi crezut în această surpriză. Cine ar fi presupus că scrie poezie și poezie bună, pe care putea să o publice de-a lungul anilor. Acum ne-a surprins pe toți. Se știe că după ce-și îndeplinește misiunea procreativă și ziditoare, omul mai trebuie să planteze și un pom. Dar unui cadru didactic îi este mai greu să sâdească pomi, de aceea primește dispensa ca, în locul pomului, să poată sădi... o carte. Cele două cărți reprezintă un elogiu adus creației și pasiunii creatoare a omului de la catedră. Pe lângă o împlinire personală, ele reprezintă și altceva. Transmit semnalul că unui dascăl îi stă bine și frumos să lase în urmă rodul experienței, că poate învinge oboseala orelor și a minutelor dedicate misiunii. Efortul editorial al doamnei Maria Orha Zotta merită stima tuturor.

Povestea lui Harap Alb – o interpretare profesionistă

În eseu „Povestea lui Arap Alb”: de la basm la realitate, din volumul Traduceri, autoarea pune o întrebare specifică bunului pedagog: se citește puțin, se citește totuși, dar de ce citim? Există un scop practic al lecturii? Învățăm ceva din cărți sau toată lectura are un scop estetic? Exemplul ales de Maria Zotta

pentru o dezbatere paideică este povestea humuleșteanului dedicată etapelor de formare a unui tânăr pentru a fi capabil să întemeieze o familie. Citind, nu numai rațiunea, ci și subconștientul își fac datoria, iar privirea cititorului în „oglină” dreaptă a operei nu poate fi decât profitabilă tânărului cititor aflat în formare.

Lectura, cuceritoare prin subtilitățile specifice artei, realizează o raportare la viziunea autorului și o autoevaluare liberată, fără constrângeri. Traseul lui Harap Alb nu e totuna cu promenada, ci o succesiune de probe dure, pe care le pune însași viața. El înseamnă o confruntare cu limitele proprii și confirmarea calităților. Autoarea inventariază obstacolele vieții și darurile ei, raportate la personaj. Treptele sunt cele ale inițierii unui tânăr și presupun confruntări cu principiile masculin, feminin, animal și educațional, solicitând calități omenești, care salvează persoana din starea de „fluieră-vânt!” Sunt urmărite toate aceste probe de bărbăție. Eroul lui Creangă este în fond un OM din lumea reală, este ascultător sau neascultător, credul, uituc, înșelat ușor, altruist, are momente de îndoială și ezitare, de naivitate, e curajos, este atent, înțelept, se miră, „bagă la cap”. Suferă înfrângeri, dar este tenace, e viteaz și vitejia îl conduce spre victorie. Dar ultima încercare nu înseamnă sfârșitul luptei! Uman fiind, „dotat” cu sentimente, în final devine un flăcău... îndrăgostit. Numai că victoria nu este încă asigurată. Egotismul nu e acceptat. Mai contează și părerea fetei, alegerea și cuvântul ei vor fi decisive. Deschizând ochii, tânărul cititor va înțelege care e calea pentru a putea governa împărăția, adică familia, alături de împărăteasa lui.

Un alt merit al cărții. Autoarea amintește cele mai pertinente opinii ale exegeților care s-au oprit asupra acestei bijuterii literare unice: Andrei Oișteanu, Ovidiu Bârlea, Vasile Lovinescu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Eugen Simion etc. Realizează fișe de opinii și judecăți de valoare, valorificând o vastă bibliografie și oferind citate utile oricărui profesor la clasă.

În sfârșit, autoarea eseului nu pierde din vedere că, peste toate valorile formatoare enumerate mai sus, în povestea lui Creangă domină virtuțile stilului și limbajul cu măiestrie împletit, precum și un umor reconfortant.

Eseul „Miorița” în contextul contestatărilor

Volumul Traduceri propune și acest eseu dedicat Mioriței. Capodopera literaturii populare este văzută dintr-un unghi aplicat reliefând în același timp riscurile unor interpretări superficiale. E abordată și prolema acută a receptării operei literare, sondarea adâncimilor, nu a suprafeței. Aceasta în condițiile în care moda contestărilor, deși trecătoare, lasă urme.

Înțelegem că atât cititorul român, cât și cel străin, se vor afla în eroare dacă se vor împotmoli și limita la acel „Și de-o fi să mor...”, expresie a unui sentiment individual, transferat sau nu cititorului, interpretându-l ca semn apocaliptic al unei carențe naționale. Lumea e în evoluție, mentalitățile se schimbă. A eticheta ca fatalist un popor întreg după un vers și a nu-i presupune măcar resursele

Maria Orha Zotta s-a născut la 31 martie 1943 la Timișoara, părinții, Iuliu și Elisabeta Orha fiind originari din comuna sătmăreană Moftin. A profesat la Școala nr. 8 din Satu Mare și la Liceul Economic din localitate

pragmatice este „o gândire slabă”. Eseul doamnei Zotta oferă deschideri și sugestii fructificabile, dând de înțeles că nu părerea contestatarilor este determinantă în aprecierea unei opere literare. Calitatea unei capodopere recunoscut este de a fi „operă deschisă”.

Cel care deschide ochii învățacelui lui va reuși să-l conducă spre sensurile adânci, dacă va oferi mai întâi o lectură care se lipește de suflet și dacă va reuși să-l smulgă pe elev din solul realității imediate pentru a-l răsași în împărăția luminoasă a lui „Cogito, ergo sum.”

Un cititor adevărat trebuie să fie format prin instrucție și dacă lectura lui va fi corectă, citind, spre exemplu, Odiseea, nu va fi interesat decât în prima etapă de viață și faptele Penelopei, de teara ei. În etapa următoare, va căuta semnificații, va fi interesat de statutul FEMEII. Acesta a străbătut milenii, făcând nemuritoare epopeea lui Homer. Tot așa, dacă balada s-a ivit într-un mediu pastoral cu sute de ani îndărăt, ea nu e prioritar o creație literară pentru oierul care mulge turmele de oi la sămbră, ci pentru oierul ideilor care și-a așternut șarica pe omăt sau în iarbă pentru ca în răgazul uitării de grijile cele lumeste să poată urmări dansul stelelor.

O interpretare tributară vitezei impuse de timpul agresiv este deficitară. Materia sensibilă a textului nu se consumă precum o melodie preferată. În practica didactică, e posibil ca elevul, clătinat de starea lui de moment, să nu pătrundă foarte adânc în problematică, dar nu acesta e scopul imediat și deplin al operei literare. La fel ca bobul de grâu din parabola iisusiacă, ea va avea timp

să încolțească și să rodească, în timp. Opera literară Miorița cere zăbavă și raportare la sensurile profunde ale artei, precum și la sensurile existenței. Cei ce o contestă o fac din necunoaștere agresivă, din lipsa organului... Din grabă sau din alte inconveniente ale lecturii. Bunăoară, nu-l poți citi pe Hegel în avion, între grijile lăstate acasă și posibile surprize de la destinație. Lecturile adevărate au nevoie de o minimă susținere dintre mecanismele cotidianului și de minima liniște contemplativă. Așa e și cu Miorița. Un tânăr care și-a însușit-o bine stând în banca școlii, va avea mereu în banca memoriei un obiect al cugetării.

Autoarea evidențiază esența unei abordări corecte, care este rezumată în fragmentul următor: „În prelungita fază dionisiacă a societății noastre, sub presiunea unor interese individualiste, deseori egotiste și hedoniste, școala abandonează obiectivele de durată uitând că formează generații și că etosul superior, mărirea și demnitatea umană se făuresc prin înțelegerea raporturilor ființei cu cosmosul, cu organicitatea, cu sacralitatea și nu prin programe cu obiective exclusiv utilitariste, supuse celerității vieții.” (p. 34).

Traduceri și Transcrieri reprezintă modele interpretative benefice, de urmat, dar pot fi și utile celor doritori să afle puncte de vedere variate despre cele două capodopere, despre receptarea lor, opinii rezultate din îndelungata experiență la catedră a Mariei Orha Zotta.

“Curajul este o medie în ceea ce privește frica și încrederea în sine”.

Aristotel

FILA DE PSIHOLOGIE

Cum vorbim în public cu mai multă încredere?

A vorbi în public nu e pentru oricine, trebuie să ai talent pentru asta, s-ar putea crede la o primă impresie, privind dintr-o perspectivă a simțului comun. În realitate, vorbitul în public presupune învățarea unor abilități alături de gestionarea unor emoții cum ar fi anxietatea. Așa cum învățăm de-a lungul vieții numeroase abilități, și vorbitul în public se învață.

Iată cinci sugestii care te vor ajuta să comunici cu mai multă încredere, ritm și impact. Acestea se aplică aproape oricărei situații, fie că este vorba despre un eveniment formal de vorbire în public sau o conversație dificilă:

1) Adoptă o atitudine de încredere

Stai drept. Umerii înapoi, capul în sus, ochii țintii în față. Înfinge-ți picioarele ferm în podea, cu picioarele puternic angajate (dacă stai în picioare). Același lucru este valabil și dacă stai așezat: adoptă o postură care indică faptul că ești prezent, concentrat și demn de respect.

Când intri într-o cameră sau mergi pe o scenă, fă-o cu un pas încrezător și un zâmbet pe față. Chiar dacă nu vă simțiți încrezători, menținerea unei posturi încrezătoare vă va ajuta să credeți că sunteți capabil și gata pentru situație. Așa vor crede și ceilalți!

2) Pregătește-te temeinic

Fă-ți bine temele, ori de câte ori te implici într-o conversație, discurs sau întâlnire importantă. Nu fi tentat să planezi doar deasupra ideilor, să rămâi

la un nivel superficial. A fi nepregătit te pune dezavantaj din start; încrederea ta va fi zguduită instantaneu (dacă cineva începe să pună întrebări, de exemplu).

Stăpânește un pic mai în profunzime tema pe care urmează să o abordezi. Este atât de bine când îți se adresează o întrebare sau poate chiar o contraargumentare să poți afișa siguranța că știi cu adevărat despre ce vorbești.

Practica este, de asemenea, esențială pentru o bună pregătire. După ani buni de vorbire în public, specialiștii declară că își exersează înainte discursul, de mai multe ori. Practicarea înainte de fiecare apariție te va ține în

formă de top. Cunoașterea foarte bună a conținutului oferă, de asemenea, multă încredere speaker-ului (independent de diapozitive, care pot da erori).

3) Vorbește clar și evită „ă-urile”

Ai ascultat vreodată un discurs, care ar fi fost mult mai eficient dacă nu era presărat de pauzele de „ăăă” sau de altfel de gesturi ciudate, necontrolate? Este destul de deranjant.

Disciplinează-te pentru a evita obiceiurile vocale înmuiate, cum sunt acele „ă-uri” și expresiile goale repetitive.

Dacă vorbești vreodată în public, roagă pe cineva să te înregistreze. Urmărește înregistrarea după (poate fi dureros). Putem descoperi astfel, pe lângă vocalele înmuiate, că folosim mai des niște cuvinte sau expresii preferate. Avem astfel șansa să ne corectăm dinainte.

Practică acest lucru cu orice ocazie: curăță-ți discursul când vorbești la telefon, într-o întâlnire sau în orice conversație.

4) Nu umple tăcerea cu vorbe

Dacă ai spus ceva important, dar ești agitat fiindcă te surprinzi într-o liniște surdă (atunci când cealaltă per-

soană nu răspunde imediat și/sau privește în jos), este ușor să îți dezlănțui nesiguranța prin auto-deprecieri, scuze, retractări, oferind alternative etc. Nu face asta. Când susții ceea ce ai spus chiar și prin această pauză de timp aparent gol, te va ajuta să câștigi respect. Dacă îți se pare cu adevărat greu, încearcă să numeri înapoi de la zece sau douăzeci în cap, în timp ce permiți ca tăcerea să stea acolo.

În situații importante, evitați o vorbă nelalocul ei sau lipsită de sens, chiar și glumele, mai ales la începutul discursului. Începe puternic și vei rămâne puternic.

Poți utiliza, de asemenea, tăcerea, ca instrument în timpul unei prezentări. Pauză, după ce spui ceva deosebit de important. Este semnul unui profesionist.

5) Vizualizează-ți în minte discursul

Conform noilor cercetări în neuroștiințe, bazate pe scanările cerebrale, creierul nostru nu poate face distincția între ceea ce vizualizăm și viața reală. Convinge-ți creierul de capacitatea ta de performanță maximă, imaginându-ți acel discurs sau conversație perfectă. Această practică crește probabilitatea ca lucrurile să meargă bine. Sportivii au folosit această tehnică de zeci de ani.

Și nu uita de atitudine, ieși în față cu încredere! Poți să o faci! Spune ce trebuie spus și spune bine.

Sursa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/prescriptions-life/201912/five-essentials-help-you-speak-more-confidence>

Ce mesaje transmiți când faci cu ochiul?

A face în mod deliberat cu ochiul indică o înțelegere între cel care face gestul respectiv și cel cărui îi este adresat. Mesajul este următorul: “Tu și cu mine suntem momentan implicați într-o acțiune care îi exclude în secret pe ceilalți”. Folosită între doi prieteni în cursul unei întâlniri, ocheada denotă că amândoi sunt de acord într-o anumită privință sau că se simt mai aproape unul de altul decât toate celelalte persoane prezente.

Între străini, a face cu ochiul reprezintă o puternică invitație sexuală, atât la femei cât și la bărbați. Dat fiind că sugerează o anumită intimitate între două persoane, gestul de a face cu ochiul poate servi și ca postură voluntară de provocare față de a treia, pentru a-l face să se simtă străin. Indiferent dacă este folosită în mod deschis sau pe furiș, ocheada este considerată deplasată în codul bunelor maniere. În Europa, când o femeie îi face cuiva cu ochiul, gestul nu este considerat cuvințios și poate fi comparat cu un ghiont ca să-ți întărești cuvintele.

Ocheada este un apel la complicitate și un gest umoristic convențional, deseori însoțit de un zâmbet pe sub mustață. Mult mai frecvent odinioară, acest gest convențional se întâlnește din ce în ce mai rar în perioada actuală. Această abandonare este semnificativă pentru evoluția unei societăți în care complicitatea nu mai este considerată un liant esențial și în care salutul verbal în sine devine din ce în ce mai rar, fiind înlocuit de o privire sau de o înclinare abia schițată a capului. Oamenii nu mai au timp să socializeze. Le este frică să-și afișeze interesele sentimentale spontane în public. Făcutul cu ochiul este un cod de intenție, exprimă dorința de a împărtăși o complicitate, de a spera că va lua naștere o legătură afectivă sau de a comunica o marcă de apreciere fără a o verbaliza. E de ajuns să faci cu ochiul pentru a dezamorsa agresivitatea latentă. Gestul precedă zâmbetul împărtășit de doi necunoscuți ale căror priviri se întâlnesc, dar care nu vor face niciodată cunoștință. Nu este o invitație, ci mai curând un gest de compasiune, un mijloc discret de a-ți comunica emoția sau de a schimba ceva mai prețios decât un zâmbet mecanic sau o strângere de

mână fără convingere. Ocheada este una dintre uneltele tandreței. Este un fel de verigă-lipsă.

A face cu ochiul drept (ochiul drept se închide, cel stâng rămâne deschis)

Emoțiile primează asupra rațiunii. Este ocheada juvenilă a eternului adolescent, cărui îi cam place să agațe și să seducă, din moment ce nu este un seducător. Gestul înseamnă: “Îmi plăci!”, chiar dacă acest compliment gestual nu este urmat de nimic. Adesea este un compliment fără angajament, doar o mângâiere pozitivă adresată egoului destinatarului.

A face cu ochiul stâng

Este gestul înțelegerii secrete prin excelență. Mult mai paternalist sau complice decât seducător. În principiu, înseamnă: “Suntem pe aceeași lungime de undă”.

Fiți atenți care dintre ochi clipește când vi se adresează acest gest. Cel care îl face nu este mereu conștient de mesajul pe care îl transmite. Un gest cu ochiul stâng din partea unui bărbat care curtează o femeie este o trădare a

intențiilor sale efective. El simulează. Același gest făcut cu ochiul drept de către un pseudoamic este o declarație de intenție inconștientă. El vă place, însă va nega această atracție ca să nu vă facă să vă simțiți stânjenită față de partenerul actual. A face cu ochiul este un gest alternativ, în funcție de con-

textul în care apare, precum poziția picior peste picior.

Dubla ocheadă

Este gestul paternalist prin excelență. Un semn de încurajare: “Hai că poți!” Este mai obișnuit la bărbații adulți, care își exprimă astfel încrederea în capacitățile persoanei care este destinatară acestei duble ocheade, decât la cei tineri, care preferă gestul cu un singur ochi. Mai degrabă complice decât marcând o înțelegere secretă, dubla ocheadă li se adresează mai ales copiilor, care răspund la fel, pentru a semnala că au înțeles mesajul.

Evident, dacă un individ de același sex vă face cu ochiul, seducător, nu este cazul să vă închipuiți că aveți de-a face cu un homosexual, dacă sunteți heterosexual. Gestul făcut cu ochiul drept este seducător în sensul extins al termenului, ceea ce înseamnă că exprimă și un mesaj neconotat în acest caz anume: “Îmi place de dumenavoastră. Din punct de vedere social sau profesional”.

Sursa: “Dicționar ilustrat al gesturilor” (2013)

Pagină realizată de Ioana Zaharia

INEDIT, o colecție în ton cu atmosfera feerică a Sărbătorilor

Vă așteptăm în magazinul de pe
strada Vânătorilor nr. 11,
dar și online la www.ineditfashion.com

În ultima lună a anului, când totul este învâluit în atmosfera feerică a sărbătorilor de iarnă, brandul Inedit vă propune o colecție în ton cu această atmosferă.

Piese de vestimentație dedicate sezonului prezintă o variată gamă cromatică, pentru a dăruți un plus de culoare în aceste zile dominate de alb și griuri. Paltoanele, elegante, cu garnituri de blană, sunt realizate din stofă de înaltă calitate, cu un conținut ridicat de lână și cu vătuire, pentru a fi mai călduroase. Designul lor este feminin și pune în evidență talia, fiind avantajos pentru toate tipurile de siluetă. Nuanțele de galben, roșu, negru, vișiniu, albastru, gri se regăsesc și în cadrul ținutelor office, unde predomină deux-pièce-ul definitiv al acestui an, inspirat din moda masculină, alcătuit din sacou și pantalon. Bluzele tip cămașă, decorate cu volănașe, au o cădere impecabilă datorită materialelor fine, iar printurile și nuanțele pure, puternice, le conferă un plus de personalitate.

Iar dacă partea office-casual, e un prelude al vestimentației festive, fiindcă acum fiecare zi este una de sărbătoare, ținutele de cocktail și seară sunt punctul culminant al colecției. În acest an se poartă o eleganță retro-glam ce amintește de perioada de glorie a Hollywood-ului. Rochiile petrecute, salopeta, materialele

strălucitoare în culori vintage, volanele, transparențele și catifeaua sunt elementele cheie ale colecției. Ca noutate, apare și varianta de seară a costumului cu pantalon, decorat cu garnituri contrastante. Acest tip de ținută este dedicată femeilor puternice, asemenea style iconului Marlene Dietrich, căreia i se datorează, în mare parte, prezența pantalonului în vestimentația feminină.

Ținutele dedicate bărbaților rămân, din punct de vedere formal, în domeniul clasic – costum office și de gală, palton. Însă aceste piese capătă un aspect deosebit datorită nuanțelor îndrăznețe și materialelor de o calitate deosebită. În categoria office predomină bleumarinul, dar sunt prezente și nuanțele de gri, cele pastelate sau carioajele. La costumele de gală apare catifeaua, simbol al eleganței aristocratice, în culori dramatice cum ar fi vișiniul închis și reverele satinat.

Vă așteptăm în magazinul de pe strada Vânătorilor nr. 11, dar și online la www.ineditfashion.com, cu noua colecție, pentru că știm că vă doriți să străluciți în aceste zile de sărbătoare, indiferent că vă veți afla în societate sau în mijlocul celor dragi. Piese propuse de brandul Inedit au menirea de a fi o extensie a luminii și bucuriei ce inundă sufletul în serile de Crăciun și Revelion, astfel încât frumusețea interioară să fie reprezentată corespunzător și la exterior.

